

Japoniškas tušo kelias atvingiavo į Kauną

Eglė Naprytė

Rugsėjo 13 dieną Grafikos galerija kvietė pajusti Japonijos dvasią, sklindančią iš Marinos Iwatos ir VDU magistrės Gretos Grendaitės-Vosylienės kaligrafijos darbų. Parodos "Tušo kelias" atidarymo dalyviai ne tik grožėjosi ekspresyviomis kompozicijomis arba gilinosi į hieroglifų prasmę, bet ir apžiūrinėjo originalias kaligrafijos priemones, mėgavosi japoniška arbata.

G.Grendaitės-Vosylienės „Širdis“ žavi ekspresyviu potėpiu. Nuotr. Tomo Vosylius

Pristatydamas parodą, galerijos savininkas ir grafikas Egidijus Rudinskas pabrėžė, kad G.Grendaitė-Vosylienė Tekančios Saulės šalyje praleido daugiau nei metus, todėl ši ekspozicija - tai ne laikino susižavėjimo ar paviršutiniško mėgdžiojimo vaisius. "M.Iwatos darbai - tai tradicinė, grynoji kaligrafija. Tuo tarpu G.Grendaitės-Vosylienės kūriniuose galima rasti ir abstrakčių kompozicijų arba su tušo piešiniais derinamų kaligrafinių motyvų, pvz., savos kūrybos *haiku* (tam tikra japonų poezijos forma - *aut. past.*) - teigė E.Rudinskas. - Apskritai šiuose kūriniuose naudojami du išraiškos būdai: viena vertus, galime grožėtis potėpiu ir abstrakčia linija; kita vertus, galime skaityti šalia kabančius komentarus ir gilintis į literatūrinę kaligrafijos darbų prasmę." G.Grendaitė-Vosylienė pridūrė, kad pavadinimai šalia kūrinių turi net ir edukacinę tikslą: jie gali tapti lankytojui pirmąja japonų kalbos pamoka ir pažintimi su kaligrafijos priemonėmis.

G.Grendaitė-Vosylienė pažymėjo, kad ši paroda įprasmina studijų Kansai Gaidai universitete (KGU) metu užsimezgusių draugystę: "Būdama

VDU meno istorijos ir kritikos magistrante, pasinaudojau mainų programa "Azijos studijos" ir išvažiavau mokyti į Japoniją. Ten siekiau įvairiapusiškai pažinti Tekančios Saulės šalies meno ypatumus, todėl man, greta sumi-e paskaitų, ėmė stigti kaligrafijos praktikos, su kuria jau anksčiau buvau susidūrusi stažuotės Japonų kalbos institute metu. Studentė M.Iwata, viena perspektyviausių KGU kaligrafijos klubo narių, kaip tik ieškojo žmogaus, galinčio praktiškai pamokyti tradicinės japonų tapybos tušu (sumi-e). Kaip japonė ji neturėjo galimybės lankyti tik užsienio studentams skirtų sumie paskaitų, kurias vedusiai dėstytojai ir kilo mintis mus supažindinti." Taip netikėtai prasidėjo lietuviškas ir japonės bendradarbiavimas. Sutapę interesai (domėjimasis ne vien tušo menais, bet ir architektūra) paskatino drauge praleisti daugybę valandų, keičiantis žiniomis kaligrafijos klubo patalpose, lankant parodas arba kelionėse ieškant tradicinės ir šiuolaikinės japonų architektūros pavyzdžių, o šių interjeruose - neretai ir kaligrafijos ar sumi-e darbų. M.Iwata į parodos atidarymą atvykti negalėjo, bet savo laiške prašė perduoti linkėjimus susirinkusiesiems.

Jau porą tūkstantmečių Japonijoje praktikuojama kaligrafija turi galias tradicijas. Japoniškai ji vadinama "shodou", tai reiškia "rašymo kelias". Japonijos ir Kinijos rašmenis sudaro brūkšneliai, išdėstyti pagal griežtą tvarką. "Tačiau įgudus rašyti, o tradicinius kanonus drauge su vaizduote pasitelkus kūrybiniame procese, struktūriškai hieroglifai gali virsti plastiškais, netikėtų formų ir rakursų vizualiai įdomiais dariniais, - pasakojė parodos bendraautorė bei organizatorė, nuo šių metų - ir VDU Japonistikos studijų centro

jaunesnioji mokslo darbuotoja

G.Grendaitė-Vosyliienė. - Netgi mano darbus matę japonai teigia, kad šie kūriniai nėra tradiciniai. Bet mano tikslas ir nebuvo sekti tradicijomis - iš jų tik pasimokiau, o kuriu savaip". Apskritai jaunosios menininkės kūrybinis kelias prasidėjo dar gerokai anksčiau nei prieš vizitą Japonijoje: Kauno dailės institute (KDI) apsigynusi grafikos bakalauro darbą, ji iki šiol tebedirba grafikos srityje. "Net ir mano piešimo tušu žinių pradžia buvo ne Japonijoje, o Kaune, KDI dėstytojo Arūno Gėlūno, kuris taip pat yra mokėsis Tekančios Saulės šalyje, paskaitose", - pasakojo G.Grendaitė-Vosyliienė.

Galerijos savininkas E.Rudinskas su džiaugsmu pristatė parodą (dešinėje viena iš parodos autorių G.Grendaitė-Vosyliene).
Nuotr. Tomo Vosyiliaus

Galerijos kamputyje eksponuojamos kaligrafijos priemonės susilaukė nemažo parodos lankytojų dėmesio. G.Grendaitė-Vosyliienė mielai dalinasi šios subtilios technikos paslaptimis: "Sausą tušo lazdele trinant į specialų negilų akmeninį indelį (jap. *suzuri*) su vandeniu, išgaunamas reikiamos konsistencijos tušas. Norint išgauti gerą, tirštą tušą, reikia gana ilgo proceso, kuris neretai pasitelkiamas kaip meditacija prieš kūrybą". Svarbiu kaligrafijos kompozicijos elementu tampa ir individualus raudonas autoriaus spaudas, kurio motyvas paprastai pasirenkamas ir sukuriamas savarankiškai, o po to išraižomas nugludinto akmeninio spaudo (jap. *hanko*) plokštumoje.

Iš pirmo žvilgsnio gana paprasti ir santūrūs kaligrafijos darbai ne vieną arčiau priėjusį žiūrovą žavėjo savo ekspresija ir subtilumu. Dėmesys kiekvienai detalei buvo pastebimas ne tik tušo potėpiuose, bet ir parinktame švelnių atspalvių popieriuje bei originaliuose darbu "rėmuose", pagamintuose iš įvairių faktūrų bei raštų popieriaus. Leisdamos lankytojams paklaidžioti japonišku teptuku išvedžiotomis savo mintimis, parodos autorės surengė mažytę kelionę gerokai vingiuotu tušo keliu.

(c) [Universitas Vytauti Magni](http://uvm.vdu.lt/Universitas Vytauti Magni)